Juhana Hallikainen
juhana.hallikainen@hus.fi

Kollegiaalisuus – häviävä luonnonvara?

Jatkaisin hieman kollega Miia Melkoniemen viime numerossa aloittamaa keskustelua työtovereista ja heidän merkityksestään työssä viihtymiseen. Jo reilut kuusi vuotta valmistumisen jälkeen lääkärin työtä tehneenä (ja sitä ennen sairaanhoitajana) olen tullut olleeksi monessa eri sairaalassa ja muussa työpaikassa. Työilmapiiri ja sitä myöden työssä viihtyminen on monasti suorassa suhteessa kyseisen työpaikan kokoon (=henkilöstön lukumäärään) ja siihen, kuinka pitkään seniorit ovat klinikassa olleet.

Työpaikan ilmapiiri on usein aistittavissa heti ensimmäistä kertaa kansliaan astuessaan ja esittäytyessään. ”Ai kukas sä oot?” tietokoneen takaa murahdettuna ei anna kovin vahvaa uskoa sanojan kiinnostukseen nuoremman kollegan tekemisistä, saati sitten innostuksesta auttaa ja opastaa varsinaisissa työtehtävissä. Reipas itsensä esittely ja välttämättömimpien selviytymistietojen (mm. kahvihuoneen ja atk-lupahenkilön toimiston sijainnit) varhainen ilmoittaminen taas saa luottavaisemmalle mielelle koko osaston toiminnasta.

Mutta ennen kaikkea tarkoitan tässä kollegiaalisuutta koko lääkärikunnan sisällä, sitä kollegiaalisuutta, joka ainakin aiemmin on vahvasti liitetty professiomme yhdeksi tunnusmerkiksi. Kokeneemmilta kollegoilta kuulee välillä tarinoita menneistä ajoista, esimerkiksi siitä, kuinka kirurgi antoi rauhassa tehdä kaikki tarvittavat kanyloinnit, ym. eikä todennut jotain sarkastista tullessaan aloittamaan leikkausta puolitoista tuntia potilaan saliin tulon jälkeen. Ja toisin päin: kirurgi sai leikata rauhassa ja hyväksyttiin, että erikoislääkäreissäkin on eri leikkausnopeuden ja sorminäppäryyden omaavia kollegoita. Kunnioitettiin toisten ammattitaitoa ja ymmärrettiin, että vain tekemällä oppii käden taitoja.

Nykyään tuntuu, että kaikki ammatillinen kanssakäyminen on keskittynyt kovin pitkälle oman erikoisalan sisälle. Muille erikoisaloille ollaan ”konsultteja” tai muita erityisasiantuntijoita. Tehoosastoja lukuun ottamatta ei meidän erikoisalamme juurikaan, ainakaan yliopistosairaalassa, hoida potilasta, vaan jotakin osaa hänen ongelmistaan. Kun hoidamme vain omaan erikoisosaamiseemme liittyviä kysymyksiä, tulee vaikutelma, että emme vaivaudu edes yrittämään ymmärtää muiden alojen kollegoita ja heidän näkökulmaansa yhteisen potilaan ongelmiin. Samalla rupeamme kategorisoimaan kollegoitamme tyyliin: ”kirurgit eivät ymmärrä mitään verenpaine- ja sydänlääkityksestä”, tietämättä kollegoistamme kunnolla muuta kuin esim. heidän leikkausnopeutensa. Tämä kehitys tuntuu vain kiihtyvän työtahdin ja työtehtävien määrän kasvaessa.

Milloin olette viimeksi saaneet kiitosta omasta tekemisestänne kollegalta? Minulle tämä tapahtui viime viikolla. Kirurgi kertoi potilaan olleen tyytyväinen ja voivan osastolla hyvin. Tuntui muuten mukavalta kuulla! Kollega Naistenklinikalla, jo useamman vuoden siellä töissä ollut erikoislääkäri, oli viimeksi kaksi vuotta sitten saanut kollegalta kiitokseksi viinipullon, kun oli laittanut kipuepiduraalin synnytystä varten. Hän muisti tapahtuman edelleenkin sen harvinaisuuden vuoksi. Ja kollegoita kuitenkin näemme myös potilaina aika usein... Mutta positiivista palautetta spontaanisti olemme aika huonoja antamaan, minä myös. ❐